2024 Evendijk-West, Brugge: Programma van maatregelen

AARDEWERK
Raakvlak Archeologisch Onderzoek

Opdrachtgever: Brugge, Openbaar Domein Oost
Frank Van Ackerpromenade 2, 8000 Brugge
Auteurs: Femke Germonpré, Dieter Verwerft, Jari Hinsch Mikkelsen en Frederik Roelens
Uitvoerder: Raakvlak
Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
E dieter.verwerft@brugge

© Raakvlak, juli 2024

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak Archeologisch Onderzoek.

2024 Evendijk-West, Brugge: Programma van Maatregelen

De dienst Openbaar Domein van stad Brugge plant de heraanleg van de weg Evendijk-West in Zeebrugge. Het traject strekt zich uit van de Baron de Maerelaan in het oosten tot de Zeebruggelaan in het westen. Bij de werken wordt een nieuwe riolering aangelegd en wordt de rijbaan deels verplaatst. Achter de woningen met huisnummers 16 tot 56 wordt een gravitaire riolering aangelegd. Ook de gracht achter de woningen wordt geherprofileerd. Net ten zuiden van het projectgebied stroomt de lange smalle watergang. Vanuit het noorden, haaks op het projectgebied, stromen de St. Jansader en de Graaf Jansader onder de weg door tot in de Lange Smalle Watergang.

Bestaande toestand

In de bestaande toestand is de weg 4,50 m breed met geschilderde parkeerstrook van 1,56 m. Ter hoogte van huisnummers 16 tot 56 bevindt zich een verhoogd voetpad van 1,32 m breed. De huidige weg, opgebouwd uit een bitumineuze verharding van 20 cm dik, verkeert in slechte staat. Achter de woningen met huisnummers 16 tot 56 bevindt zich een gracht van 4,5 m tot 5 m breed en 1,5 tot 1,95 diep.

Figuur 1: Bestaande toestand Evendijk-West (Google Streetview)

Nieuwe toestand rijbaan

In de nieuwe toestand wordt de breedte van de weg van aan de Baron de Maerelaan tot aan de oprit van huisnummer 12 zo goed als behouden, met uitzondering van de aanleg van een 30 cm brede kantstrook aan beide zijden en een lichte verschuiving van de rij-as. Vanaf nummer 12 versmalt de rijbaan tot 4 m en ter hoogte van huisnummers 16 tot en met 56 wordt de rijbaan 3,70 m breed. De weg wordt opgebouwd uit een bitumineuze verharding met onderaan een geotextiel, een onderfundering type II van 0,2 m dik, een steenslagfundering van 0,25 m, een

onderlaag type APO – A van 0,06 m en een toplaag van type APT – C van 0,04 m dik. Ook hier wordt aan beide zijden een kantstrook van 30 cm breed en 20 cm diep voorzien. Eronder komt een 30-tal cm schraal beton. In totaal wordt het wegdek dus 0,55 m dik op een hoogte van 4,97 (in het noorden) tot 4,89 m (in het zuiden) TAW, met een helling van 2%. Dit resulteert op een bodemingreep van 0,55 m ter hoogte van het wegdek dat zich ook in huidige toestand op 4,89 m TAW bevindt. Aan de noordzijde van de weg ter hoogte van de huizen wordt op verschillende plekken een 2 m brede parkeerstrook aangelegd, opgebouwd uit zwarte betonstraatstenen van 0,1 m dik, op een zandcementbed van 0,03 m en 0,2 m schraal beton. In totaal bereikt de parkeerstrook een dikte van 0,33 m. Tegen de rooilijn van de woningen wordt tot slot een 1,3 m breed, verhoogd voetpad aangelegd, van de parkeerstrook gescheiden door een trottoirband van 0,2 m breed en 0,27 m diep, bovenop een 30-tal cm schraal beton. Het voetpad wordt aangelegd in grijze betonstraatstenen van 0,08 m diep op een zandcemendbed van 0,03 m en nog eens 0,15 m zandcement, resulterend in een dikte van 0,26 m. Op plaatsen waar geen parkeerstrook voorzien is en geen opritten op de weg uitkomen worden groenzones aangelegd of is een uitwijkzone voorzien, eveneens 2 m breed.

Het wegtracé ten westen van de huizenrij wordt op dezelfde manier opgebouwd, al wordt de weg hier 4 m breed en worden op twee plaatsen uitwijkzones van 1 m breed voorzien. Deze uitwijkzones zijn op dezelfde manier opgebouwd als de weg en resulteren in een dikte van 0,55 m. Voorbij de oprit van huisnummer 58 wordt de weg aan de noordzijde geflankeerd door een gracht met een gemiddelde diepte van 1,4 m. Deze blijft onaangeroerd. Onder het westelijke tracé van de Evendijk-West wordt een riolering (DWA) met persleiding geplaatst die doorloopt tot halverwege de oprit van huisnummer 58 en daar aansluit op de gravitaire riolering die achter de huizen wordt aangelegd. De DWA persleiding heeft een diameter van 110 mm en wordt geplaatst op een diepte die varieert van 1,85 m, 2,15 m, 2,45 m en 2,70 m TAW. Dit resulteert in een bodemingreep op het wegdek van het tracé ten westen van nr. 58 tussen 1,60 m en 2,33 m onder het maaiveld. Op de oprit bedraagt de bodemingreep maximaal 4 m onder het maaiveld ter hoogte van het pompstation. Op het tracé wordt eveneens een collector aangelegd, deze reikt tot 4,53 m diep.

Nieuwe toestand achter woningen nr. 16 tot en met 56

Achter de woningen wordt een gravitaire DWA riolering aangelegd met een diameter van 250 mm. Deze vertrekt ten oosten van het perceel van huisnummer 16 en loopt verder achter de woningen, parallel aan de rijbaan. De leiding word geplaatst op een diepte van (west naar oost) 0,16m, 0,76 m, 1,05 m, 1,58 m en 1,73 m onder het maaiveld. Langsheen het traject van de DWA leiding worden verschillende pompstations aangelegd. Dit resulteert in een bodemingreep op deze plek die varieert tussen 2,5 m en 3 m onder het maaiveld. Aan het uiteinde van de percelen van huisnummers 16 tot en met 56 loopt een gracht. Deze wordt geherprofileerd. De bestaande gracht wordt overal uitgegraven tot een diepte van 1,8 m TAW. De gracht verschuift tussen 0,65 m en 1 m in noordelijke richting en krijgt een totale breedte die varieert tussen 4,9 m en 5,4 m.

De oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 6095,40 m², de zone waar bodemingrepen gepland zijn is ongeveer hetzelfde. Om de mogelijke aantasting van het bodemarchief op deze terreinen in te schatten werkt de bouwheer samen met Aardewerk, de cel archeologisch onderzoek van Raakvlak. Doel van de opdracht is het waarderen van het terrein aan de hand van een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek. Deze onderzoeken resulteren in een archeologienota.

Het perceel is groter dan 3000 m² en de effectieve bodemingreep is groter dan 1000 m², waardoor de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoedecreet overschreden worden. Het gewestplan beschouwt het projectgebied grotendeels als 'gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut' (0200). Daarnaast valt een deel in een gebied aangeduid als 'bufferzone' (0600) en 'waardevolle agrarische gebieden' (0901). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, een beschermde archeologische site of een gebied waar geen archeologie verwacht wordt.

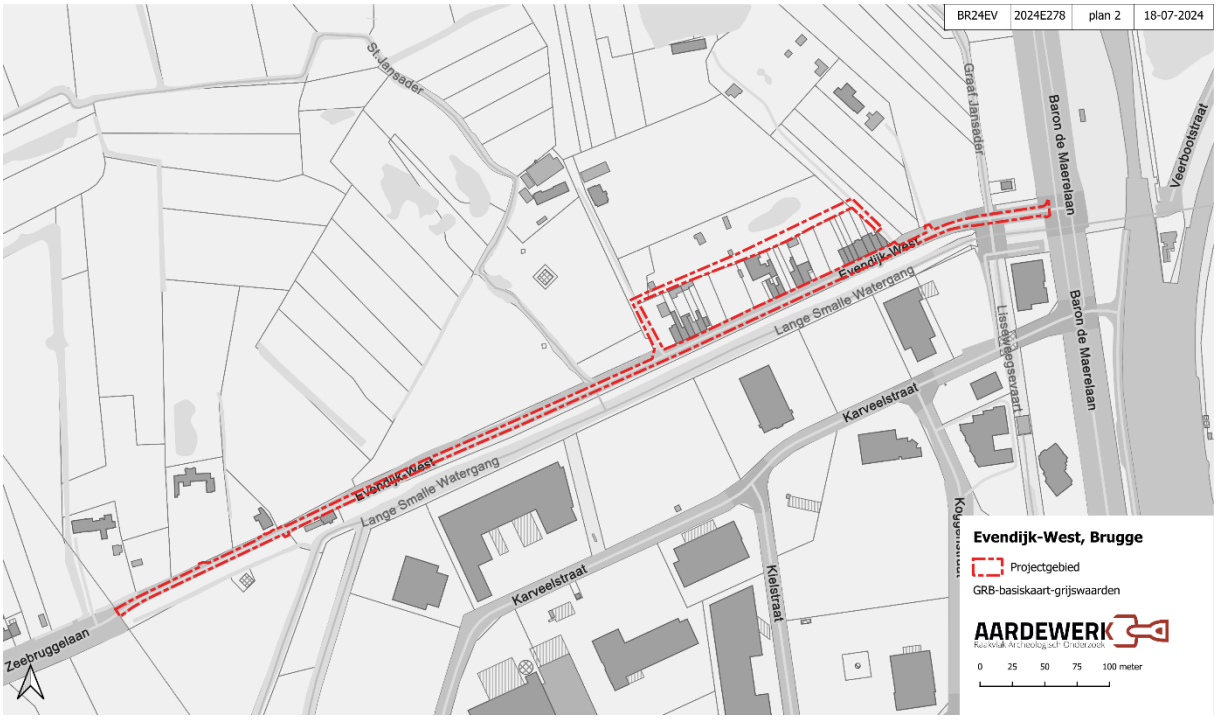

Figuur 1: Het projectgebied op de GRB basiskaart (AGIV)

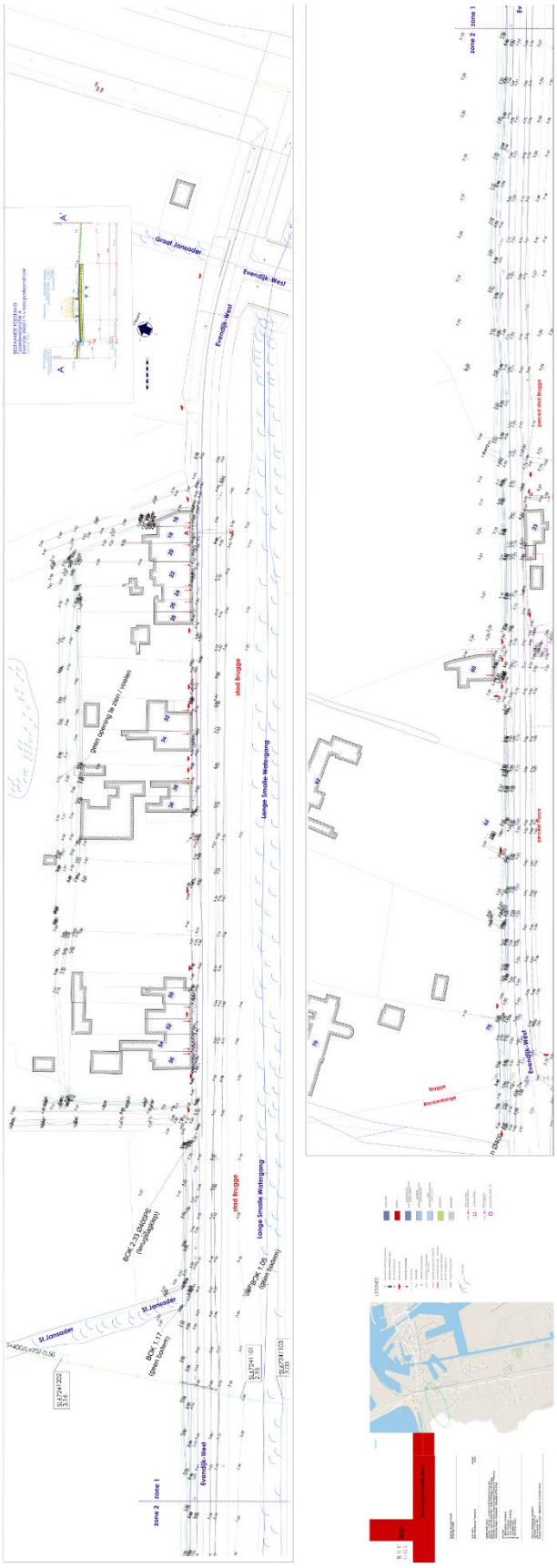

Figuur 2: Plan bestaande toestand (Openbaar Domein Brugge)

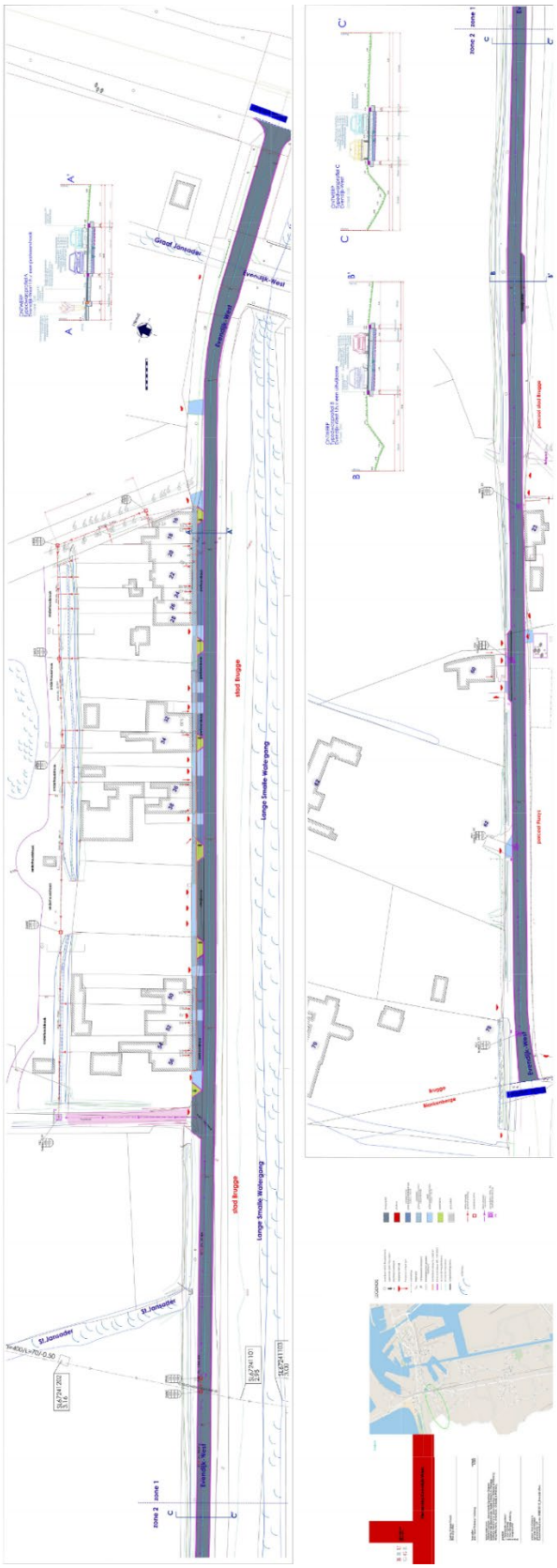

Figuur 2: Het ontwerpplan en doorsnedes (Openbaar Domein Brugge)

Figuur 3: Doorsnedes gracht (Openbaar Domein Brugge)

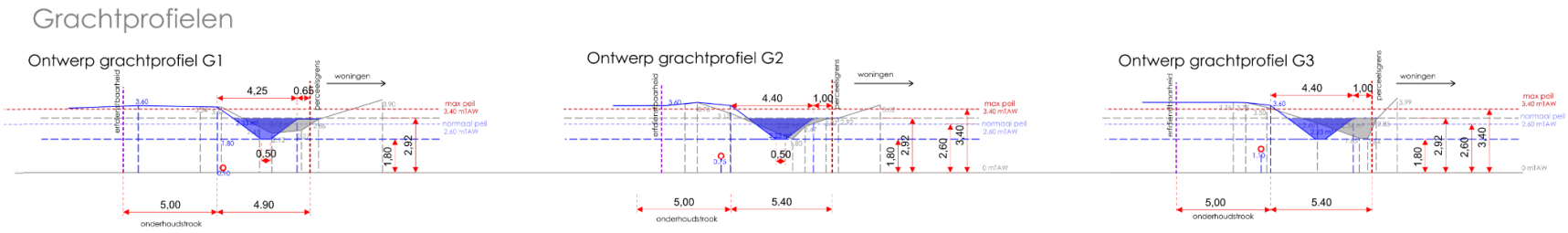

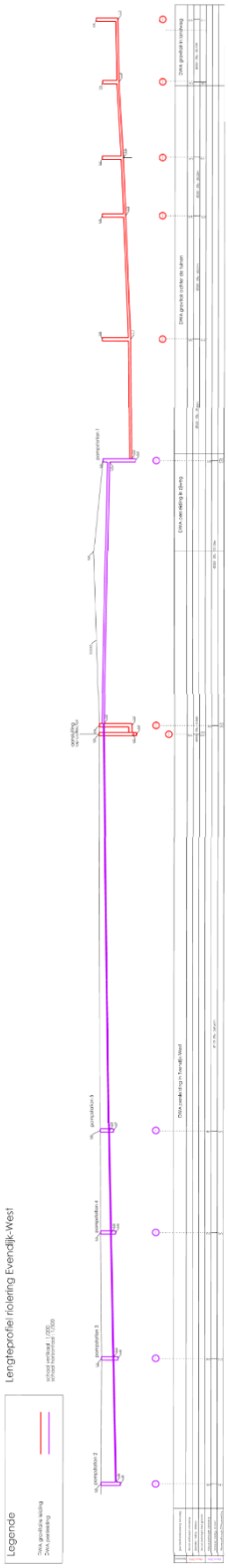

Figuur 4: Lengteprofielen riolering (Openbaar Domein Brugge)

Administratieve gegevens

Titel: 2024 Evendijk-West, Brugge: Resultaten archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem (bureau- en landschappelijk bodemonderzoek)

Opdrachtgever: Brugge, Openbaar Domein. Hoogstraat 37, 8000 Brugge

Uitvoerder: Raakvlak

Auteurs: Femke Germonpré, Dieter Verwerft, Frederik Roelens en Jari Hinsch Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak), Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Evendijk-West, 8380 Brugge

Bounding box: 66829.29004832039936446 224010.90027044792077504, 67551.34232635688385926 224010.90027044792077504, 67551.34232635688385926 224333.87203203191165812, 66829.29004832039936446 224333.87203203191165812, 66829.29004832039936446 224010.90027044792077504

Naam site: Evendijk-West, Brugge ; afkorting: BR24EV

Kadaster: Brugge 13e afdeling, sectie R, perceelsnummers: 343v/2, 261, 275, 274, 262g

Relevante termen thesauri Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek

Periode: juli 2024

Archeologische verwachting: Sporen van de Romeinse periode tot de nieuwste tijd

Aanleiding van het onderzoek: Heraanleg Evendijk-West (riolering en bovenbouw)

Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Op basis van het bureauonderzoek kan een archeologische verwachting voor het projectgebied worden beargumenteerd. Het projectgebied bevindt zich in het poldergebied, op slechts 800 m van het strand en zo'n 1900 m van de kustlijn. Op de historisch-cartografische bronnen wordt de Evendijk afgebeeld binnen het projectgebied, met hier en daar reeds bewoning op plaatsen waar vandaag ook nog huizen staan. Het projectgebied ligt binnen of net langs de oorspronkelijke ligging van de Blankenbergse geul. Deze grote getijdengeul verbond gedurende zeer lange tijd Brugge met de zee. Vanaf de 9e eeuw verzandde het gebied en later werden dijkensystemen opgetrokken om het land verder in te polderen. In de 11e eeuw werd de Evendijk aangelegd, die de grens vormde tussen de middellandpolders en de Oudemaarspolder, die nog overstromingen gekend heeft tot in de 12^{e} eeuw. Desondanks toont eerder archeologisch onderzoek (allen opgenomen in de CAI) aan dat in de onmiddellijke omgeving (1 km) van het projectgebied vondsten en sporen van de Romeinse tijd tot de nieuwste tijd voorkomen, zij het voornamelijk ten zuiden van de dijk. Ondanks de ligging in een dynamisch landschap onder invloed van de zee is de kans op aantasting van archeologisch erfgoed in het projectgebied bestaande. De sporen kunnen stammen uit de Romeinse tijd tot de nieuwste tijd. Een landschappelijk bodemonderzoek is de aangewezen volgende stap in het onderzoek.

De boringen vertonen een gevarieerde bodemopbouw die vrij goed overeenkomt met de informatie van de bodemkaart.

Boringen 3, 4 en 5 tonen een natuurlijke bodemopbouw aan beide zijden van de weg. Boring 3, ten noorden van de Evendijk, toont sedimenten die gedurende zeer lange periode in een rustig milieu zijn afgezet, bijvoorbeeld in een restgeul of in een schor gelegen achter een duinengordel. Boring 4 toont een veel turbulenter milieu, waarin kleibrokken en stukken veen van elders zijn afgezet. De afzettingen zijn heterogeen en niet gesorteerd, waardoor een hoog debiet kan verondersteld worden. In boring 5 is de ontginning van veen, zoals aangeduid op de bodemkaart, ook in de sedimenten te herkennen. Het voorkomen van een sterk gereduceerde kleigrond met blauwe kleur onder een pakket met uitgesproken oxidoreductie is kenmerkend voor ontginningskuilen met stilstaand water. Boringen 1, 2 en 6 vertonen een grote antropogene impact op de bodem langs de kant van de weg. Ter hoogte van boring 1 en 2 wordt de bodem op de bodemkaart als vergraven aangeduid, wat overeenkomt met de observaties op het terrein. Boring 6 werd vermoedelijk uitgevoerd waar net een verstoring van de bodem voorkomt en is dus minder representatief.

Vanuit een aardkundig en archeologisch perspectief wijst het landschappelijk bodemonderzoek op een laag archeologisch potentieel. In het oostelijke deel van het projectgebied, ter hoogte van boring 5, werd een natuurlijke bodemopbouw geobserveerd die het resultaat is van veenontginning. Dergelijke ontginningskuilen zijn op verschillende plaatsen achter de huizen nog in het landschap aanwezig. Omdat bij de ontginning de diepere archeologische lagen (veen) zijn weggegraven en eventuele recentere sporen in dit afzettingsmilieu zeer ondiep voorkomen (op het huidige niveau) is de archeologische verwachting ter hoogte van de oostelijke helft van het

projectgebied zeer beperkt. De bodemingreep bedraagt hier slechts 55 cm, wat overeenkomt met de diepte van het huidige wegdek. Ook bij het herprofileren van de grachten achter de woningen is het archeologisch kennispotentieel zeer beperkt.

In de westelijke helft van het projectgebied reikt de bodemingreep door de aanleg van de riolering veel dieper. De boringen langs deze kant (boringen 3 en 4) wijzen op een natuurlijke bodemopbouw, maar, met het voorkomen van een zeer rustig afzettingsmilieu tot in de volle middeleeuwen aan de noordzijde en zeer turbulente afzettingsomstandigheden aan de zuidelijke kant van de weg, een lage kans op het aantreffen van archeologie. Ook hier bevinden mogelijke archeologische resten zich zeer ondiep, waardoor deze reeds bij de aanleg van de huidige weg verdwenen zijn.

Over het hele projectgebied heeft de mens reeds ingegrepen op het landschap, zowel door de aanleg van de weg als bij het uitgraven van de grachten achter de woningen. Op verschillende plaatsen aan beide zijden van de weg is de natuurlijke bodemopbouw intact, maar wordt duidelijk dat het archeologisch niveau ondiep ligt. Na de eerdere ingrepen van de mens op het projectgebied is het archeologisch kennispotentieel met andere woorden zeer beperkt.

Verder onderzoek in het projectgebied is bij gevolg niet aangewezen.

Figuur 5: De landschappelijke boringen ten opzichte van de digitale bodemkaart en de meest recente orthofotomozaïek (agiv)

Onderzoeksstrategie, - methode en –technieken

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn op het projectgebied geen verdere maatregelen vereist. Daarom wordt geen programma van maatregelen opgemaakt.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

We voorzien voorlopig geen afwijkingen ten opzichte van de Code van Goede Praktijk.